

Åbningstale Gøngemarked 2017

Jeg er blevet bedt om at holde åbningstalen til dette års Gøngemarked. Det 10. i træk. Det er jeg meget bæret og stolt over.

Det er en fornøjelse at se, hvor professionelle vores mange aktive folk i Foreningen Svend Gønge, Medborgerhuset og Borgerforeningen er. De organiserer år efter år den store begivenhed i Lundby. Og folk strømmer til – byens indbyggertal mangedobles og alt klapper som det skal! Det skal bestyrelserne, de mange hjælpere, trofaste bodholdere og gæster have stor tak for!

Jeg husker tydeligt det første Gøngemarked, vi holdt i Lundby for knap 10 år siden. Det blev afholdt i og omkring Medborgerhuset, som et en-dags-arrangement. Og det var den 25. oktober 2008. Dagen før var det et forfærdeligt møgvejr, og dagen efter væltede regnen ned.

Men lørdag den 25. oktober skinnede solen hele dagen, og det var en rigtig meget-sen sommerdag – i slutningen af oktober.

Vi havde håbet, at der ville komme et par hundrede mennesker og høre om 1600-tallet og Gøngehøvdingen. Kom der 100 ville vi også være glade.

Men der kom 5-600, og vi gik omkring som sild i en tønde – det var faktisk svært at komme frem.

Så allerede året efter flyttede vi Gøngemarkedet her til Lundby Parken og udvidede til et weekend-arrangement, både lørdag og søndag. Og vi flyttede tidspunktet til august.

Det gav pote!

Omkring 2000 mennesker kom til Gøngemarkedet i 2009, og i de efterfølgende år steg besøgstallet, og i de bedste år har der været omkring 5000 besøgende til Gøngemarked i Lundby.

Men hvorfor laver vi Gøngemarked – et historisk marked om livet i 1600-tallet?

Det gør vi på grund af en enkelt mand, nemlig Gøngehøvdingen Svend Poulsen.

Svend Poulsen var en dygtig dansk soldat, som blev født i det nordøstlige Skåne omkring 1610. Husk lige at Skåne dengang var en lige så naturlig del af Danmark som Sjælland, Fyn og Jylland!

Svend Poulsen gad ikke være bonde, da han blev konfirmeret. Så han meldte sig som soldat i sin konge Chr. IV's hær og deltog som ganske ung i 30-årskrigen i Tyskland ved kongens side.

I 1645 kom Chr. IV op at toppes med svenskerne, og de besatte Halland, og ved fredsslutningen i Brømsebro fik de tilkendt landsdelen i 30 år.

I 1657 – Da havde Chr. IV været død i 9 år – og hans søn Fr. 3 var blevet konge – erklærede Danmark Sverige krig. Man ville ikke vente 30 år med at få Halland tilbage.

Det blev starten på de to svenskekrige, 1657-1660, som endte med at ikke alene Halland, men også Skåne og Blekinge blev svenske – og ikke kun for 30 år.

Under svenskekrigene, hvor Danmarks selvstændighed som nation var i overhængende fare, var Gøngehøvdingen Svend Poulsen med og hans mænd aktive i kampen mod besættelsesmagten.

Især blev hans guerilla-krig på Sydsjælland i 1658 meget berømt, ikke mindst da Carit Etlar i slutningen af 1800-tallet skrev de to romaner Gøngehøvdingen og Dronningens vagtmester.

Der er meget digt i de to romaner, men vi er glade for, at Carit Etlar har gjort Gøngehøvdingen Svend Poulsen til hvermandseje i hele Danmark.

Men hvorfor skal der holdes Gøngemarked lige i Lundby? Hvorfor ikke i Vordingborg eller Næstved eller Præstø?

Det skal der fordi Svend Poulsen efter svenskekrigene bosatte sig i Lundby.

Fr. 3 havde ingen penge, så i stedet afregnede han sit udestående med sine officerer ved at dele ud af krongodset.

Svend Poulsen fik Lundbygård som betaling for sine udlæg.

Og så blev Svend Poulsen, der som ung ikke ville være landmand alligevel bonde. På en forarmet og udpint gård i Gl. Lundby. Gården lå der, hvor Lundby Teglværk nu ligger.

I 1700-tallet blev gården flyttet ud, hvor den ligger nu, et gran uden for Gl. Lundby.

Svend Poulsen prøvede at få gården i ordentlig drift, men det lykkedes ikke. Han gik fallit og endte som en fattig mand, der boede hos en datter i gildeshuset, landsbyens tidligere fælleshus.

Det lå lige overfor Lundby Kirke.

Svend Poulsen levede endnu i 1679 og i 1691 omtales han som salig – det vil sige død. Så han levede altså i 20-30 år i Lundby og ligger formentlig begravet et eller andet sted på Lundby Kirkegård.

Derfor er der al mulig grund til at Lundby fejrer vores stolte søn.

I 2010 fyldte Svend Poulsen 400 år. Det fejrede vi med en gigantisk fest på Svend Gøngeskolen. Vi fik en firerretters 1600-talsmenu, kreeret af nu afdøde madhistoriker Bi Skaarup. Festen holdt vi i august og det betød, at vi det år flyttede Gøngemarkedet til juni.

Nu afholdes Gøngemarkedet hvert år i uge 33. Det er nemt at huske.

Men til næste år holder vi en pause, fordi ombygningen af banebroen deler Lundby i to i næsten et år. Næste gøngemarked bliver derfor først i 2019 – uge 33.

Og til den tid vil foreningerne tage stilling til, om gøngemarkedet fremover skal holdes hvert andet eller hvert år.

Vi har haft store planer om at etablere et oplevelsescenter for 1600-tallet i Lundby med udgangspunkt i historien om Svend Poulsen. Ideen er god, for der findes ikke noget tilsvarende i resten af landet. Der er oplevelsescentre for oldtiden, vikingetiden, middelalder og 1900-tallet, men ikke noget for 1600-tallet og renæssancen. Vi har en drøm om, at Vordingborg kommune efter at være blevet færdig med borgcenteret vil gå ind i opgaven og sammen med os realisere ideen. Den vil være et gevaldigt løft ikke kun til Lundby, men til turismen i hele Vordingborg kommune og hele Sydsjælland.

Der er mange, der kan være stolte over, at vi i år for 10. gang kan holde Gøngemarked i Lundby. Ikke mindst de mange hjælpere og bestyrelserne i de tre foreninger, som utrætteligt påtager sig opgaven hvert år. Og det er dejligt at se, at også nye aktive kommer med hvert år.

Jeg vil ønske jer alle til lykke med det 10. gøngemarked og håbe, at det bliver lige så godt som det plejer.

Jeg tror, at Svend Poulsen i sin himmel er stolt over at Lundby gør så meget for ham.

Og hermed erklærer jeg det 10. gøngemarked i Lundby for åbnet!